

Megjelenik minden hónap elsején, kivéve az augusztus, szeptember és októberi szünnapokat, 3 nagynyolczad ívnyi tartalommal.

TERMÉSZETTUDOMÁNYI KÖZLÖNY.

HAVI FOLYÓIRAT

KÖZÉRDEKŰ ISMERETEK TERJESZTÉSÉRE.

E folyóiratot a társulat tagjai az évdíj fejében kapják; nem tagok részére a 27—30 ívből álló egész évfolyam előfizetési ára 5 forint.

III. KÖTET.

1871. JANUÁR.

20-IK FÜZET.

A KIR. MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT ALAPSZABÁLYAI,

melyek az 1869-ik évi január hó 20-án tartott közgyűlésen részletes tárgyalás alá vétetvén, általánosan elfogadtattak.

1. §. *Czím.*

A társulatnak, mely 1841-ben alakult, czíme: „Kir. magyar természettudományi társulat.“

2. §. *Czél.*

Czélja: művelni a természettudományokat általában, s különösen hazánkat e szempontból vizsgálni, és a természettudományi ismereteket terjeszteni.

3. §. *Eszközök.*

A társulat e végből:

- a) Észleletek s tanulmányok közlése végett gyűléseket tart, s a hozzá intézett természettudományi kérdésekre felvilágosítást ad.
- b) A gyűlések eredményéről hirlapok útján röviden, az általa kiadandó munkákban bővebben tudósítja a közönséget.
- c) Saját könyvtárt tart.
- d) Fontosabb tárgyak kidolgozására jutalmat tűz ki.
- e) Más hasonló célú társulatokkal magát érintkezésbe teszi.

4. §. *Tagok.*

Tagjai csak feddhetlen jellemű férfiak lehetnek.

A tagok a) tiszteletiek, b) pártolók, e) rendesek, d) levelezők.

a) Tiszteleti tagokul oly bel- és külföldi férfiak választatnak, kik a társulatnak különös dízére szolgálhatnak.

Választásuk felsőbb jóváhagyás elé terjesztendő.

b) Pártoló tagnak az neveztetik, ki a társulat pénzalapját legalább 200 forinttal növeli.

c) Rendes tag minden magyarhoni állampolgár lehet, ki a természettudományok iránt érdeklél viseltetik.

d) Levelező tagokká Magyarországon kívül lakó oly tudósok választatnak, kik a társulat szellemi érdekeit előmozdították. Választásuk felsőbb jóváhagyás elé terjesztendő.

5. §. *Tagok választása.*

Ki rendes taggá kíván megválasztatni, ebbeli szándokát a társulat egyik választmányi tagjának bármely időben kijelenti. Az így ajánlottakról a tisztikar a választmányi gyűlés elé véleményes jelentést terjeszt, hol a tag szavazattöbbség által választatik meg. Tiszteleti, pártoló és levelező tagjelöltek a társulat bármely tagja által a választmány egyik tagjánál bármikor bejelentethetők; megválasztásuk azonban csak közgyűlésen és pedig a választmány véleményes jelentése alapján történhetik meg.

6. §. *Tagok jogai.*

A tagok a társulattól minőségükhöz képest oklevelet nyernek, melynek alapján magukat a kir. magyar természettudományi társulat tagjának nevezhetik. Juguk van a gyűlésekben részt venni, új tagokat ajánlani s a választásoknál szavazni. A helybeli tagok használhatják a társulat könyvtárát; a fizető, úgy szintén a tiszteleti tagok a társulat által kinyomatott munkákból egy példányt kapnak. Joga van végre minden tagnak a szakgyűlésekbe vendégeket bevezetni.

7. §. *Tagok kötelességei.*

A rendes tag, ha helybeli, a társulat pénztárába évenként 5 frtot, ha vidéki 3 frtot fizet. Az évi tagdíjnak megfelelő tőkét is lehet tenni (100 frt. a pest-budaiakra, 60 frt a vidékiekre nézve, melynek csak kamatait költheti el a társulat, örökítő tagság.) Ezenkívül az oklevélért minden rendes tag egyszer mindenkorra 2 forintot fizet.

8. §.

A tagsági díj minden év első negyedében fizetendő vagy egyenesen a pénztárnoknál, vagy a társulat szolgája által, kinek a helybeli tagok díjainak nyugtái át lesznek e végre adva.

9. §.

A ki a társulatnak tovább bármely okból agja maradni nem akar, az ebbeli szándokát az elnöknek eleve bejelenteni, valamint oklevelét visszaküldeni tartozik.

Az ilyetén kilépő tagok nevei a közlöny borítékán fognak közzététetni.

10. §.

Ha valamely ki nem lépett tag évi díját az első negyedben be nem fizette volna, akkor a társulat az illető összeget postai utánvétel útján fogja megszerezni, hol természetesen a postai költséget a hátralékos tag tartozik fizetni.

Az utánvételes levél el nem fogadása esetében az illető a tagok sorából kilépettnek fog tekintetni.

11. §. *Tisztikar.*

A társulat felkér életfogytáig egy pártfogót, azonkívül minden harmadik évben választ egy elnököt, két alelnököt, egy titkárt, két másodtitkárt, egy könyvtárnokot, egy pénztárnokot és évenként 24 választmányi tagot, tekintettel a természettudomány egyes ágaira. Ezek összesen képezik a választmányt, mely az ügyeket a különféle gyűléseken vezeti.

12. §. *Gyűlések.*

Minden rendű gyűlés egyedül sz. kir. Pest városában, mint az egylet székhelyén tartható.

A gyűlések háromfélék: a) választmányi, b) szak- és c) közgyűlések.

a) Választmányi gyűlést a társulat havonként egyszer, de ha a szükség kívánja többször is tart. Tárgya a társulat belső ügyei. Hogy a határozat érvényes legyen, az elnökön kívül legalább 6 választmányi tagnak kell jelen lenni, s minthogy az egész társulatot kötelező határozatok egyedül a közgyűlés által hozathatnak, a választmány, mint közvetlenül igazgató és foganatosító testület, saját hatáskörében határozhat ugyan, de minden intézkedéseért a közgyűlésnek felelős. — Végre a választmánynak jogában, sőt kötelességében áll időnként a pénztárt bizottságilag megvizsgáltatni.

b) A szakgyűlések tisztán tudományos összejövetelei a társulatnak. Tartásuk közgyűlésileg határozzatik meg.

c) A közgyűlésen a társulat szellemi működéséről, gyarapodásáról és pénzállapotáról tesznek az illető ügyvezetők jelentést. Tisztviselők, tiszteleti, pártoló és levelező tagok választása csak közgyűlésen történhetik. — Az évközben választott rendes tagok a közgyűlésen bejelentendők; a megválasztásra ajánlatba hozott, de a választmány által meg nem választott tagjelöltek netáni felfolyamodását a közgyűlés intézi el. — Közgyűlést a társulat évenként egyszer, az év elején tart, melyre a tagok hirlapi hirdetések által hivatnak meg; a helybeliek azonfelül meghívó jegyek által is. A közgyűlés egybehívása a hivatalos lapok újdonsági rovatában is közzé teendő. Részt venni, valamint a társulati szabályokra vonatkozó javaslatokkal föllépni minden tagnak joga van. A közgyűlés érvényes határozatára általános szótöbbség és legalább 11 tag jelenléte kívántatik meg.

Ha sürgős és fontos ügyek elintézése rendkívüli közgyűlés tartását kívánja, azt az elnökség vagy a választmány mindenkor összehívhatja, úgy szintén 20 társulati tagtól aláírt, indokolt kérvény nyomán az elnökség által mindenkor összehívandó.

A közgyűlés tartásának ideje az illető politikai hatóságnál, mely az egylet felett a kormány felügyeleti jogát általában, a közgyűlésen pedig egy kiküldendő hatósági biztos által gyakorolja — jó eleve bejelentendő.

13. §. *Elnökség.*

Az elnök képviseli a társulatot hatóságok, vagy valami harmadik személy irányában, a gyűléseken elnököl, összehívja a választmányi gyűlést, tarthat rendkívüli közgyűlést, a rendes közgyűlésen jelentést ad a társulat működéséről általában, a szavazatok egyenlő számánál az övé dönt, öröködik továbbá, hogy a választmány határozatai foganatba menjenek, a választmány által jóváhagyott fizetéseket utalványozza.

14. §.

Az alelnökök helyettesei az elnökek mindenben.

15. §. *Választmányi tagok.*

A választmányi tagok az elnök által hozzájuk intézett munkákat megbírálják, kérdéseket megvitatnak, s az eredményről az elnököt tudósítják. Szakgyűlésen az elnököt kor szerint helyettesíthetik.

16. §. *Titkárság.*

Az első titkár viszi a levelezést s a jegyzőkönyvet, gondoskodik a szakgyűlések tudományos tárgyairól, szerkeszti a kiadandó munkákat, a gyűlések tartásáról tudósítja a közönséget általában, s a helybeli rendes tagokat különösen; az előfordult tárgyakat hirdapok útján kivonatban közzé teszi; a tagok mindenkori létszámát a pénztárnokkal együtt nyilvánosságban tartja.

17. §.

A másodtitkárok kisegítői az elsőnek, s ha kell helyettesei.

18. §. *Könyvtárnok.*

A könyvtárnok fölvisyáz a könyvekre s folyóiratokra, azokat térítvény mellett bizonyos időre kiadja, s annak eltelte után visszakéri, mindezekről kimutatást, valamint leltárt készít s a közgyűléseken jelentést tesz. Az év végén a választmány a könyvtár állapotát s kezelését külön bizottmány által vizsgálztatja meg.

19. §. *Pénztárnok.*

A pénztárnok kezeli a társulat pénzét s ezzel rokon iratait, beszedi az oklevél s tagsági díjakat, pontos jegyzéket visz a bevétel s kiadásról, s jelentést tesz a választmányi és közgyűléseken. Számadásait a választmány félévenként átvizsgálhatja és arról a közgyűlést értesíti. Minden pénztári kiadás csak utalványozott nyugta mellett történhetik, amely az elnök aláírásával és a titkár ellenjegyzésével látandó el,

20. §. *Ügyvivők választása.*

A társulat tisztviselői: az elnökök, a titkárok, a könyvtárnok, pénztárnok a tisztújító közgyűlésen három évre általános szótöbbséggel és titkos szavazattal oly módon választatnak, hogy ha az első szavazásnál általános szótöbbsége egyiknek sem volna, a második választás csak a legtöbb szavazatot nyert két egyén közt történjék. Hasonló módon történik évenként a 24 választmányi tag megválasztása.

A választmány a társulat tisztségei mindegyikére tájékozás végett három-három, a választmányi tagságokra pedig összesen 36 tagot ajánl a közgyűlésnek, melynek azonban jogában áll, akár az ajánlottak közül, akár másokat tetszése szerint választani.

Az elnökök választása a m. kir. miniszterium jóváhagyásától föltételezendő.

Hivatalát, a titkár kivételével, valamennyi tisztviselő tiszteletből viseli.

21. §. *Vagyon.*

A társulat jövedelmét képezik a rendes tagok által évenként — s az oklevélért egyszer mindenkorra fizetendő díj, vagy a tagdíj helyett letett tőke, melynek csak kamatja adatik ki, továbbá a pártolói s másnemű alapítványok, s végre a kiadott munkákból bejövő összeg. A tagdíjakra nézve a társulat éve januártól kezdődik. A társulat alaptőkéje gyümölcsöztetés végett takarékpénztárilag vagy más hasonló biztosságú és nyilvános pénzügyintézetnél kezelendő

22. §. *Peres ügyek.*

A társulat viszonyaiból eredő peres ügyeket a választmány intézi el, melynek határozata ellen azonban a közgyűléshez lehetséges a fellebbezés.

23. §. *A társulat felbomlása.*

Ha a társulatnak közbejött akadályoknál fogva meg kellene szünnie, vagy lényegesen átváltoznia, vagyona feletti rendelkezés végett egy évnegyeddal előbb kihirdetett közgyűlésen a jelenlevők határozzák el két harmaduk megegyezésével, hogy a társulat pénze és könyvtára melyik hasonló hazai célú intézetre fordíttassék, mely határozat azonban kivétel előtt felsőbb jóváhagyás alá terjesztendő.

24. §.

A társulatnak más együletbe való testületi belépése meg nem engedtetik.

25. §. *Pecsét.*

A kir. magyar Természettudományi Társulat pecsétje ábrázol egy kibontakozott mumiát, mely egyik kezében a földet, a másikban

a holdat tartja, előtte egy sphinx, alatta Magyarország címere. A körülírás: „Királyi magyar Természettudományi Társulat 1841.”

26. §.

A társulatnak az alapszabályokhoz képest eszközlendő tevékenységére való felügyelet gyakorlása tekintetéből országos fejedelmi biztos fog kineveztetni, kinek jogában állandó a társulat működéséről bármikor tudomást szerezni, a társulat mindennemű gyűléseiben megjelenni, s annak netán alapszabály-ellenes vagy a közérdekbe ütköző határozatait felsőbb eldöntés leérkezéig megszüntetni.

Kelt Pesten a k. m. Természettudományi Társulat 1869-ik évi január 20-án tartott rendes közgyűléséből.

SZTOCZEK JÓZSEF,
elnök.

SZILY KÁLMÁN,
titkár.

Ezen alapszabályok helybenhagyás s a megerősítési záradékkal való ellátás végett a nagyméltóságú m. k. belügy-miniszteriumhoz fölterjesztetvén, 1869. július 7-én, 3779. szám alatt láttamoztattak.

A KIR. MAGYAR

TERMÉSZETTUDMÁNYI TÁRSULAT TISZTVISELŐI.

(1868, 1869 és 1870-re választva, az 1868. február 6-án tartott közgyűlésen.)

TISZTIKAR :

Elnök: Sztoczek József. — *Alelnökök:* Than Károly és Margó Tivadar. — *Első titkár:* Szily Kálmán. — *Másodtitkárok:* Berecz Antal*) és Lengyel Béla. — *Titkárség:* Petrovits Gyula. — *Könyvtárnok:* Somogyi Rudolf. — *Pénztárnok:* Egresy Rezső.

VÁLASZTMÁNYI TAGOK

betűrendben :

Abt Antal, Arányi Lajos, Balogh Kálmán, Dapsy László, Dorner József, Frivaldszky Imre**), Gönczy Pál, Greguss Gyula***), Handtken Miksa, Jedlik Ányos, Jendrássik Jenő, Jurányi Lajos, Kondor Gusztáv, Korányi Frigyes, Krenner József, Kriesch János, Kruspér István, Gr. Lázár Kálmán, Molnár János, Nendtvich Károly, Preysz Móricz, Say Móricz, Szabó József Xántus János.

*) Az 1870. január 5-én tartott közgyűlésen választott Wartha Vincze helyett, ki a január 3-iki választmányi ülésen leköszönt.

) Meghalt 1870. október 19-én. *) Meghalt 1869, szeptember 5-én.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhetsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licenfeltételeit.